



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3179/2021
29.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из села ..., Општина ..., ВВ из села ..., Општина ..., ГГ из села ..., Општина ... и ДД из села ..., Општина ..., које заступа Миодраг Јанковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, коју заступа Државно правобранилаштво, ради заштите од дискриминације, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3211/21 од 02.09.2021. године, на седници одржаној 29.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3211/21 од 02.09.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 70/2019 од 15.06.2021. године одбијени су тужбени захтеви тужилаца којим је трежено: утврђење да их је тужена радно дискриминисала јер није донела и одбија да донесе решење о престанку радног односа тужиоцима, као осталим запосленима тужене којима је донела решење о престанку радног односа закључно са 31.12.2013. године који су послове и задатке из надлежности МУП обављали на територији АП Косово и Метохија након 1999. године на основу којих решења је Републички фонд ПИО донео решење о признавању права на посебну пензију (став 1. изреке); да се забрани туженој да се дискриминаторски понаша одбијајући да донесе решење о престанку радног односа за тужиоце на основу којих би РФ ПИО донео решење тужиоцима са правом на посебну пензију (став 2. изреке); да се забрани туженој да одбија достављање решења о заснивању и престанку радног односа тужилаца и извештај за тужиоце Републичком фонду ПИО да су тужиоци послове из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ од заснивања радног односа од 2009. године како би РФ ПИО на основу достављених решења и извештаја донео решење тужиоцима о признавању права на посебну пензију (став 3. изреке); као и накнада нематеријалне штете за душевне болове због дискриминације у износу од по 100.000,00 динара са законском затезном каматом од

пресуђења до исплате (став пети изреке). Ставом четвртим изреке одбачена је тужба у делу којим су тужиоци захтевали да суд наложи туженој да Републичком фонду ПИО достави решења о заснивању и о престанку радног односа тужилаца и извештај за тужиоце да су тужиоци засновали радни однос код тужене 2009. године и да су обављали рад за тужену на територији АП КиМ од заснивања радног односа како би Републички фонд ПИО донео решење тужиоцима са признавањем права на посебну пензију. Ставом шестим изреке обавезани су тужиоци да исплате туженој износ од 18.000,00 динара на име накнаде трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3211/21 од 02.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужилаца и потврђена означена првостепена пресуда, док је ставом другим изреке одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредаба члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужилаца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су засновали радни однос код тужене 2009. године, а од јуна 2013. године не примају плату. Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2987/18 од 13.03.2019. године обавезана је тужена да на име накнаде штете због неосноване обуставе исплате зараде и других давања исплати тужиоцима износе досуђене том пресудом. Маја 2018. године тужиоци су поднели захтев за пензионисање, али је решењима Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање од 20.12.2018. и 12.03.2019. године прекинут поступак по захтевима тужилаца док се не реши претходно питање достављање списка лица које садржи податке неопходне за утврђивање посебних права и копије решења о престанку радног односа бивших запослених у МУП-у чије место рада ја било на територији АП Косово и Метохија. Тужиоци су у овом поступку захтевали да се утврди да је орган тужене поступао дискриминаторски према њима, приликом одлучивања о њиховом радноправном статусу јер им, за разлику од других запослених који су били у истоветној ситуацији као и тужиоци, није донео решење о престанку радног односа, на основу којих би им РФ ПИО признао права на посебну пензију према Уредби о условима за остваривање права на посебну пензију запослених у МУП-у који су рад обављали на територији АП Косово и Метохија и чије пребивалиште је на тој територији, због чега тужиоци тврде да трпе штету.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиоци нису учинили вероватним да је тужена учинила акт дискриминације, односно да је понашање органа тужене у поступку вршења њених овлашћења у моменту одлучивања о правима тужилаца било дискриминаторно, тако што су тужиоци стављени у неједнак положај у односу на друге запослене. Према схватању судова, у конкретном случају тужиоци нису доказали да су било којим актом

или поступањем органа тужене дискриминисани, ни на непосредан ни на посредан начин, нити да су им, због неког личног својства, неоправдано ускраћена права, па су одбили тужбене захтеве тужилаца као неосноване.

По налажењу Врховног суда, нижестепени судови су правилно закључили да су неосновани тужбени захтеви за утврђење да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцима и следствено томе и за накнаду нематеријалне штете, правилно одбацили тужбу у делу којим је тражено да се наложи туженој да достави РФ ПИО решење о заснивању и престанку радног односа и извештаја за тужиоце с обзиром да такав захтев тужилаца не спада у судску надлежност, већ се о томе решава по правилима општег управног поступка.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом, а ближе уређена Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Законом о забрани дискриминације забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад и једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености (члан 16. став 1). Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове о уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду (члан 16. став 2). Изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе као и чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривени начин, а који се заснива на неком личној својству (члан 2. став 1. тачка 1.).

Законом о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство (члан 18); при чему непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона којим се лице које тражи запослење, као и запослени, ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији (члан 19). Посредна дискриминација, у смислу овог закона постоји и када одређана наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса стављају или би ставили у неповољнији положај у односу на друга лица – лице које тражи запослење као и запосленог, због одређеног својства, статуса, опредељења или уверења из члана 18. овог закона (члан 19. став 2).

Цитиране законске одредбе указују да је основна карактеристика дискриминације прављење разлике између лица које тврди да је дискриминисано и других лица у истој или сличној ситуацији, које притом мора бити неоправдано и мора

бити везано за неко лично својство дискриминисаног лица. Лице које тврди да је дискриминисано једино мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом, у складу са чланом 45. став 2. Закона о забрани дискриминације, што представља неопходну претпоставку да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Тужиоци су захтевали да се утврди да је тужена извршила дискриминацију према њима повређујући њихова права из области рада (члан 18, 19. и 20. Закона о раду) зато што за њих није донела и одбија да донесе решења о престанку радног односа које је донела у односу на друге запослене у МУП. Правилно је становиште нижестепених судова да у поступању тужене не постоји ни непосредна ни посредна дискриминација. Тужиоци нису доказали да је тужена повољније поступала према другим запосленима у сличној ситуацији и да је једина разлика између тужилаца и тих лица какво лично својство тужилаца, јер дискриминација постоји само када постоји узрочна веза између неповољног поступања и каквог личног својства. Иако тужена није тужиоцима донела решење о престанку радног односа (док неким другим запосленима у МУП јесте) то само по себи не представља акт дискриминације, већ је реч о поступању тужене у оквиру њених овлашћења. С тим у вези, тужиоци би имали право на заштиту коју би могли да остварују у управном поступку, у управном спору или у парничном поступку за накнаду штете поводом незаконитог или неправилног рада државног органа. Међутим, у ситуацији када су тужиоци незадовољни поступањем тужене (јер им није донела решење о престанку радног односа) и сматрају да је такво понашање дискриминаторско, а притом нису доказали да је такво поступање тужене у вези с личним својствима тужилаца, не може се говорити о дискриминацији у смислу цитираних законских одредаба.

С обзиром на изложено, одлучено је као у првом ставу изреке, применом члана 414. став 1. ЗПП.

Тужиоци нису успели у поступку по ревизији, па је одлучено као у другом ставу изреке, применом чл. 165. у вези с чланом 153. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић